

Hospitalstr. 111 »Haus 7« 22767 Hamburg

Bankverbindung:
Deutsche Bank
Hamburg
65 16710 • BLZ
200 700 00

☎ 040 / 380 91 71
380 58 31
☎ Fax : 380 57 28
E-Mail:
info@tgd.de
http://www.tgd.de

Almanya Türk Toplumu
ile onun diğer yetkili çatı kuruluşları olan
Almanya Türk Veli Dernekleri Federasyonu (FÖTED),
Almanya Türk Akademikerler Birliği (ATAK) ve
Almanya Türk Yüksek Öğrenim Öğrencileri Federasyonu (BTS)' nun
Çağdaş Bir Eğitim ve Öğretim Politikasında Türkçe Dil
Kökenli Çocukların Anadili ve Ekininin Desteklenmesinin
Gerçekleşmesine Yönelik Görüş ve İstem
Bildirgesi

Birçok seminerde çok sayıda uzmanla yaptığımız yoğun danışma ve tartışmaların sonucunda elde ettiğimiz önerilerimizi, nedenleriyle birlikte, Almanya halkının Türkçe dil kökenlilerinin anadili ve ekininin desteklenmesine yönelik bir eğitim-politikasal bildirge olarak 16- 18 nisan 1999 tarihleri arasında Extertal'de yaptığımız bir seminerde kabul ettik. Bu istemler bölümsel de olsa bazıları eyaletlerde uygulanmakta ise de birçoğunda ise büyük bir eksiklik gözlenmektedir.

Eyaletlerdeki örgütlerimiz uygun etkenlikler ve girişimlerle henüz daha kabul edilmemiş olan ya da eyalet hükümetlerinin ya da "Eğitim Bakanları Ortak Kurulu"nun almış olduğu kararlara karşın daha uygulamaya sokulmamış istemlerimizin oralarda yaşama geçirilmesinde gerekli olan etkenlikleri ve girişimleri gerçekleştirmede bizlere yardımcı olacaklardır. İslam din bilgisi dersi ile ilgili sorulara yönelik olarak kısa bir süre içinde kendine özgü bir taslak sunacağız. Bu nedenle bu konu burada ele alınmamıştır.

Bizim istemlerimiz şunlardır:

- 1. Türkçe dil kökenli çocuklar Alman toplumunun parçasıdır.** Onların geleceği Almanya'da yatmaktadır. Bu nedenle onların **iyi bir Alman dili egemenliği ile** okula başlamaları konusu tartışma bile kabul etmez. Bunun da ön koşulu egemen toplumun diline ve ekiniyle erkence karşılaşmasıdır. Bu da örneğin anaokuluna devamlılıkla başlar.
- 2. Bu çocuklar Türk ve Alman dili ve ekini ile eş zamanlı olarak toplumsallaşacaklardır.** Bu nedenle onların kişisel ve duygusal gelişimleri, onların **anadili ve ekininin desteklenmesi vazgeçilemez.** Anadili

olarak Türkçe gereklidir, böylelikle Türk çocukları kendi kişiliklerini ve Almanca- Türkçe kimliklerini ve ekinlerini geliştirmeye devam ederler ve de onları kalıcı kılarlar. Ana ve babalarıyla, Almanya'da ya da Türkiye'de bulunan dede ve nineleriyle, diğer akrabalarıyla olan iletişimlerinde "bir iletişim dili olarak Türkçe" den vazgeçilemez. Anadili öğrenimi iki ve daha çok dil arasındaki ilişkileri kurar ve çok dilliliğe doğru eğitir, konuya ve içeriğe dönük olarak çalışır ve örneğin dil, yazın, toplum bilgileri.... değişik dallar arasında ilişkileri, sağlar, canlı bir çok dilliliği bir şans olarak yansıtır; genç insanların yaşamlarını ekinel çoğulcu topluma hazırlanmasına yönelik ekinlerarası amaçları ortaya kor; bakış açısı değişimleri olasılıklarını uygular.

3. Türkçe Almanca'dan sonra Almanya'da en yaygın anadildir. Dünya çapında 300 milyondan çok insan tarafından konuşulmaktadır. Türkçe Türkiye'nin yanı sıra daha diğer altı ülkede devlet dili olduğu gibi ulaşım dilidir.

Bu gerçek Alman eğitim düzeninde gereken anlamıyla değerlendirilmemektedir. Türk dili Almanya'nın hiç bir eyaletinde okullarda "seçilebilir bir yabancı dil" olarak sunulmamaktadır. Bu da, Alman okullarında Türkçe dil ortamlı yarım milyondan fazla çocuğun ders gördüğü gerçeğinden yola çıkıldığında, Türk dili ve ekininin bir ayrımcılığa uğradığını göstermektedir. Almanya'daki ve Türkiye'deki binlerce Alman ve Türk işletmelerinde bir mesleği kazanmada Türkçe büyük bir öncelik olabilir.

Bu nedenle eğitim politikalarında yapılacak yeniliklerle Türkçe'nin **hem anadili olarak hem de ikinci ya da üçüncü ve de belki de dördüncü yabancı dil olarak diğer yabancı dillerin içinde yer almasını istiyoruz.** Bazı eyaletlerde "Konsolosluklara bağlı" olarak verilen dersler ise bu istemlere yanıt verememektedir.

4. Birinci sınıftan başlayarak okuldaki öğretim dili Almanca'nın yanı sıra "Türkçe anadili ve ekini" dersi okuldaki resmi dil, okul dili yanı sıra seçilebilecek ve karneye geçerli kılınacak düzenli ders olarak sunulmalıdır. Türkçe dersi birinci ve ikinci sınıflarda beş daha sonraki sınıflarda ise en az haftada üç saat olarak sunulmalıdır. Bunun temel koşulu anaokullarında ve okula hazırlık sınıflarında ekinlerarası eğitimidir.

5. Hauptschule'nin 7 den 10. sınıfına kadar Türkçe "anadili dersi" olarak verilmelidir. Birinci yabancı dil olarak İngilizce'ye ise dokunulmamalıdır.

6. Realschule'de ve Gesamtschule'de, Gymnasium'da 7. sınıftan sonra Türkçe seçmeye bağlı ikinci yabancı dil olarak ve 9. ve (ya da) 11. sınıftan sonra üçüncü ya da dördüncü seçmeli yabancı dillerden biri olarak, nota ve sınavlamaya, okul bitirme sınavlarına yönelik olarak (Türkçe dillilerin kendi dil düzeylerine uygun olmak üzere) sunulmalıdır.

7. Bunun gibi yine meslek üst okullarında, yüksek ticaret okullarında, ticaret okullarında Türkçe dersi "yabancı dil dersleri" kapsamında verilmelidir. (Fachoberschule, yüksek Handelsschule, Handelsschule, Berufsschule)

8. "Türkçe anadili ve ekini" dersi verecek olan öğretmenlere çocukların "çok ekinli yaşam" koşulları ve ekinel özellikleri gözönünde bulundurularak hizmet içi eğitimden geçirileceklerdir.

9. Türkçe dersleri öğretmenlerinin yetiştirilmesi için üniversitelerde "Türkçe öğretmenliği dalı" açılmalıdır. 1995/96 öğretim yılından bu yana Essen Gesamthochschule'de öğretmenlik dalı olarak "Türkçe'nin açılmış olması diğer yüksek okullar ve üniversiteler için bir örnek alınmalıdır. Burada ana hedef Türkçe dersi için gerekli olan öğretmen gereksinimini, şimdiye kadar olduğu gibi Türkiye'den değil, **tersine**, buradaki yüksek okul bitirenlerce sağlamak olacaktır. Buna ek olarak da Alman ve Türk yüksek okullarının kendi aralarında oluşturacakları "karşılıklı değişim tasarımları" uygulanmalıdır. Bu dalın öğrencileri genel olarak da diğer eğitim bilim dalı öğrencileri kendi öğretimleri süresince **bir kültürlerarası eklentilerle** ve "çok ekinli" gerçeklikle **yetiştirilmelidirler.**

10. Türkçe anadili ve ekini dersinde kullanılacak kitaplar ve ders gereçleri ekinlerarası içeriklerle çok dikkatli bir biçimde hazırlanmalı ve böylece Almanya Federal Cumhuriyetindeki çok ekinli yaşam koşullarını yansıtmalıdır.

11. Anadili öğretimi, her şeyden önce Almanya'nın ve Alman toplumunun eğitim politikalarına yönelik görevlerinin çıkarına olmak üzere, **ekinlerarası eğitimin bir parçası olarak yönetmelikler ile eş değerlilik kazanmış olarak okul yasalarının düzenlemeleriyle** uygulanır bir düzeye eriştirilmelidir. Federal hükümetin ilk yabancılar sorumlusu olan Sayın Kühn daha 1979'da yayınladığı muhtırasında "Almanya artık dönüşü olmayan bir göç ülkesi olmuştur" demişti. Bugün Almanya'ya göçün nerede ise kırkıncı yıllarında Almanya dönüşü olmayan bir çok ekinli bir toplum olmuştur. Bu gerçek artık eğitim politikası olarak da bu gelişmeye uygun olan sonuçların uygulanmasını da istemektedir. Kimıldanmanın tam zamanıdır !

Özet olarak şunları istemekteyiz: Haftalık ders çizelgesinin içinde yerini almış normal bir ders olarak Türkçe'nin haftada beş saatle uygulanır olmasını, Alman makamlarının denetlemesi altında olmasını, velilerin isteğine bağlı olarak kabul etmeyecekleri, sınıf geçmeye etkisi olan ikinci, üçüncü, ya da dördüncü yabancı dil olmasını; dersin Alman makamlarınca atanmış öğretmenlerce verilmesini; Almanya'da hazırlanmış ders araç ve gereçlerinin uygulanmasını; Türkçe dersi öğretmeni yetiştirecek bir öğrenim dalının düzenlenmesini; çok ekinli bir toplumun tasarımının ekinlerarası eğitime yönelik bizim öneri ve istemlerimize gerekçeleme ve açıklamalar istemekteyiz.

Almanya Federal Cumhuriyeti çoktan bir "çok ekinli" bir toplum olmuştur. Alman kökenli olmayan yedi milyondan fazla insan kendi çok ayrımlı ekinsellikleri ile devamlı olarak buraya yerleşmiş durumdadırlar. Çocuklarının çoğu burada doğmuş ve yetişmişlerdir; burada okula gitmektedirler ya da bir meslek öğrenmektedirler. Bu budunsal-ekinsel azınlık ise tüm halkın % 12 sini oluşturmaktadır ve de kent yaşamının her yerinde yollarda, araçlarda, dükkanlarda, aşevlerinde, işletmelerde, okullarda ve anaokullarında... etkilerini göstermektedir.

Bu gelişme geriye döndürülemez! Avrupa'nın tüm büyük kentleri, ister Paris olsun, ister Londra, Brüksel, Amsterdam, Viyana, İstanbul, Berlin ya da Frankfurt olsun, tüm bu dev kentler artık devamlı olarak **çok ekinsel** olmuşlardır. Eğitim kurumları bu çok ekinli gerçeği bir şans ve çağırı olarak anlamalı ve birçok tanınmış eğitimcinin istediği gibi, kültürlerarası eğitimi okul öncesi dönemde, okullarda ve yüksek öğretim alanında da bir yeni eğitim ve öğretim politikasının ilkesi olarak kabul görmelidirler.

Birçok politikacının dudakları arasından dökülen, göçmenlerin ve onların çocuklarının "ekinsel kimliği"ni korumaya yönelik istekleri, okul öncesi, okul ve yüksek öğrenim dallarında görülen gerçek politikalara ters düşmektedir. Çocukların büyük bir bölümünü göçmen çocuklarının oluşturduğu birçok çocuk yuvasında ve okulda ekinlerarası eğitimden, öğrenme ve öğretmeden hiç söz edilmemektedir. Öğretim tasarımları, onların içerikleri ve yöntemleri göçün kırk yıl ötesinde bile, günümüzde de, sanki bu kurumlarda yalnızca Alman çocukları varmışcasına bir özellik göstermektedir.

Budunsal-ekinsel azınlığın kendi öz ekinsel kimliğini korunması doğal olarak onların kendi anadilinin okullardaki öğretim tasarımları çerçevesinde öğretilmesine bağlıdır. "Ekinlerarası öğrenme" bir çalışma ve öğretim ilkesi olarak öğretim tasarımlarına ve eğitimcilerin, öğretmenlerin düşüncelerine yerleştirilmelidir.

"Ekinlerarası öğrenme" çeşitli çatışmalarla kazanılacak ve bu çatışmalarla yoğrulmuş bir öğrenmedir "Ekinlerarası öğrenme" diğer ekinlere ve aynı zamanda da kendi öz ekinine yönelik bir bakışı da olası kılar. İnsan kendi öz "**ben**" kavramını diğerlerini tanıyarak yapacağı iletişim ile daha iyileştirir.

Ekinlerarası eğitimin yardımı ile insanlar ekinlerin yanyanalığından birlikteliğine yönelik adımı atan bir ekinin sahibi olarak, bu sorunun ortaya konabilmesi ve bu dönüşüm şansını tanıyabilmesi için kendileri bunu yaşamalıdır.

"Ekinlerarası eğitim" genel eğitim bilime yeni bir katkı, "ekinsel engellerin kaldırılmasını ana görev" olarak yorumlayan bir tamamlayıcı etken olarak kabul edilmelidir. Bu katkının bir ereği diğer ekinlerle daha iyi yaşanır öğretmek ve böylelikle bu konuya yönelik ortak bir işbirliğini olası kılmaktır. Bir diğer erek de yabancıyı anlamayı, kavramayı öğrenmek; kendi ekinlerinin daha iyi anlaşılmasına yol açabilmesidir. Yabancı ekinler üzerinde verilecek bilgilerin aracılığı ile karşılıklı görüşmelere hazırlılık ve hoşgörü yeteneği içinde, her tarafın da katılımıyla genişletilmeli ve daha da iyileştirilmelidir.

Bu eğitimin daha anaokulunda başlaması gerekir. Hepimizin bildiği gibi, çocukların çevrelerinden ve ailelerinden edindikleri önyargılar, o dönemde önyargsız olan çocuğun çok erken yaşlarında onları etkilemeye başlar. İşte bu nedendir ki ekinlerarası eğitim okul öncesi kurumlarında ana-baba toplantılarında ve şenliklerde tüm eğitimbilimsel araçlar kullanılarak o çocukların ailelerini de kapsayabilmelidir.

"**Ekinlerarası**" kavramı şu anlamları da içermektedir:

Karşılıklı anlaşabilme anlamında öğrenmek, görüşmek, değişim, sınırların kaldırılması, ekinsel ayrımlılıklarla birlikte olabilmek, yaşam biçimlerinin kabul edilmesi, davranışların çeşitliliğinin ve ekinsel azınlığın değerlerinin, onların öneminin ve etkenliliklerinin kabul edilirligi.

Ekinlerarası eğitimin erekleri şunlardır: toplumsal öğrenme, çift ekinli öğrenim, çok farklı ekinlerden gelen çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin kendi aralarında daha iyi anlaşabilmeleri, farklı olanlara karşı hoşgörü ve açık olabilmek, eleştirisel değerlendirme yapabilme yeteneği ve, diğer ekinlerle önyargsız bir iletişim kurabilmeye ulaşabilmek için önyargılardan arınma; politik öğrenim donanımı ve ırkçılık karşıtı eğitim.

Ekinlerarası eğitim-bilimin koşulları:

Okuldaki dillerin oldukça çoğalmasının yanı sıra bir dizi ders tasımlamalarına yönelik koşullara da bağlıdır: Azınlığın anadili öğretiminin o sınıfın ders tasımlamalarına uyumu ve dillerin çok boyutluluğunun konulaştırılması gerekir. Toplumbilimsel tarihsel öğrenim dallarında ekinsel özelliklerin vurgulanması ve yine bunun gibi ekinsel-dinsel öğrenimin ve tüm bunların sonucu olarak ortaya çıkan çakışmaların demokratik ve insancıl çözüm olanaklarının konulaştırılması gerekir.

(Almanca'dan Türkçe'ye çeviri **Gönen Çıbıkcı** tarafından Goldbach'da 30 Haziran 1999 günü yapılmıştır.)

■ TÜRKISCHE GEMEINDE IN DEUTSCHLAND e.V. -- **ALMANYA TÜRK TOPLUMU**
■ Hospitalstr. 111 »Haus 7« 22767 Hamburg

Genel Başkan:

• Prof. Dr. Hakkı Keskin • tgd-Hamburg

Genel Başkan Yardımcıları:

• Safer Çınar • Berlin • Tel.cep: 0170/224 99 85 Fax: 030/6130 4310

• Dr. Mehmet Ali Karademir: Tel/Fax: 02421/880 777

• Sema Scheib • Pinneberg • Tel: 04101/20 91 81

Basın Sözcüsü:

• Şener Sargut • Günthersburgallee 78 • 60389 Frankfurt • Tel: 069/46 69 40 Fax: 069/45 33 21

Sayman

• Tufan Kiroğlu • Peterstraße 6 • 24534 Neumünster • Tel: 04321/92 94 80 • Fax: 04321/92 94 82
